

EU:n BD-sitoumus 2 ja siinä käytettävät vertailutiedot

EU:n BD-sitoumus 2- työ pohjautuu 1) luontodirektiivin mukaisiin luontotyyppien ja lajien suojelutasoarviointituloksiin ja 2) lintudirektiivin mukaiseen lintupopulaatioiden tilan ja trendien arviointiin. Sitoumustyön alussa vertailukohtana on kunkin lajin ja luontotyyppin osalta vuonna 2019 raportoidut tiedot = raportointitulokset ajalta 2013-2018. Tämän jälkeen komissio tulee tarkastelemaan sitoumustyön edistymistä vertaamalla edistymistä vuonna 2025 raportoituihin tuloksiin (raportointikausi 2019-2024) ja lopulta vuonna 2031 raportoituihin tuloksiin (raportointikausi 2025-2030).

- Toisin sanoen, luontodirektiivin mukaiset suojelutasoarviointitulokset ja lintudirektiivin mukaiset lintupopulaatioiden trendien arviointitulokset ovat sitoumus 2:n keskiössä nyt ja jatkossa.
- Sitoumustyön tavoitteena on saada aikaan vahva positiivinen muutos suojelutason trendeihin (tai parhaimmillaan yltää suotuisalle suojelutasolle) tai estää/pysäyttää trendien heikentyminen/aleneminen **vuoteen 2030 mennessä** (tai aiemmin!). Periaatteessa siis nyt ehdotettujen toimenpiteiden per luontotyyppi/laji tulisi olla sellaisia, joiden voidaan ajatella realistisesti edistävän (yhdessä tai erikseen) direktiiviluontotyyppien ja –lajien suojelutasoa/trendejä vuosien 2019-2030 aikana eli varsin nopealla aikataululla.

Luontodirektiivin mukainen suojelutasoarviointi (ns. artikla 17 raportointi) on erilainen kuin lintudirektiivin mukainen populaation tilan ja trendien arviointi (ns. artikla 12 raportointi). Molemmista kuitenkin kehityssuunnat (trendit) ovat keskeisessä asemassa ja näitä käytetään myös sitoumustyössä. Tässä dokumentissa selitetään tiivistetysti näitä kahta arviointimenetelmää sitoumus 2:n tavoitteiden näkökulmasta. Lintu- ja luontodirektiivin mukaisissa kuuden vuoden välein tehtävissä arvioinneissa käytetyt EU-tason yksityiskohtaiset ohjeet löytyvät Euroopan ympäristökeskuksen (EEA) ylläpitämistä portaaleista¹.

Luontodirektiivin mukainen suojelutasoarviointi – luontotyypit ja lajit

Sitomusehdotuksissa näkyy kunkin luontotyyppin ja lajin kohdalla **kokonaisarvio suojelutasosta ja sen kehityssuunnasta raportointivuonna 2019**. Esimerkiksi “U1-” tarkoittaa epäsuotuisaa-riittämätöntä suojelutasoa, jonka kehityssuunta on edelleen heikkenevä ja “U2=” puolestaan tarkoittaa epäsuotuisa-huonoa suojelutasoa, jonka kehityssuunta on vakaa. Teoriassa lajin tai luontotyyppin kokonaissuojelutaso U1-voisi riittävien suojelutoimenpiteiden ansiosta nousta suotuisaksi eli FV (Favourable), mikä on luontodirektiivin tavoite, mutta käytännössä suojelutason nostaminen parempaan luokkaan luokkien epäsuotuisa-huono U2/epäsuotuisa-riittämätön U1/suotuisa FV välillä on varsin haasteellista² etenkin vuoteen 2030 mennessä. Siksi luontodirektiivin mukaisessa suojelutasoarvioinnissa on mukana kehityssuunnat osoittamassa, mihin suuntaan lajin tai luontotyyppin suojelutaso on kehittymässä.

- Sitoumustyössä tarkastellaankin pitkälti tätä suojelutason kokonaisarvioon (esim. U1) liitettyä lisätietoa kehityssuunnasta (esim. ‘-’) ja sen mahdollista liikahtamista parempaan suuntaan tai heikkenemisen estämistä vuoteen 2030 mennessä.

Suojelutason kokonaisarvio ja sen kehityssuunta ei ole irrallinen tieto, vaan se perustuu neljän eri osatekijän (parametrin) arviointiin, joille kullekin määritellään suojelutaso ja kehityssuunta (katso Taulukko 1). Ainoastaan osatekijälle ‘tulevaisuuden näkymät’ ei määritellä kehityssuuntaa. Nämä neljä osatekijää yhdessä vaikuttavat kokonaisarvioon suojelutasosta ja sen kehityssuunnasta. Tämä tarkoittaa sitä, että sitoumustyössä ehdotettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee periaatteessa tarkastella myös näiden osatekijöiden osalta. Useimmiten toimenpiteiden vaikuttavuus kohdistuu muihin osatekijöihin kuin levinneisyysalue.

¹ [Habitats Directive Art 17 \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0017) ja [Birds Directive Art 12 \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0012)

² Luontodirektiivin suojelutasoarvioinnissa käytetty evaluointimatriisi asettaa varsin tiukat rajat luokkien suotuisa ja epäsuotuisa-riittämätön ja epäsuotuisa-huono välillä.

Tarkasteltavat osatekijät ovat seuraavat:

LUONTOTYYPIT:

Levinneisyysalue + Esiintymisalue + Rakenne&toiminnot + Tulevaisuuden näkymät ⇒ KOKONAISARVIO

LAJIT:

Levinneisyysalue + Populaation koko + Lajin elinympäristö + Tulevais. näkymät ⇒ KOKONAISARVIO

Suojelutasoluokat		Suojelutason kehityssuunta
Suotuisa	FV	+ / = / - / x
Epäsuotuisa - riittämätön	U1	+ / = / - / x
Epäsuotuisa - huono	U2	+ / = / - / x
Ei tiedossa	XX	

Taulukko 1. Suojelutasoluokat ('liikennevalot') ja niiden kehityssuuntavaihtoehdot 'paraneva' (+), 'heikentyvä' (-), 'vakaa' (=), 'ei tietoa' (x).

Luontotyyppien ja lajien suojelutaso arvioidaan erikseen alpiiniselta (ALP), borealiselta (BOR) ja Itämeren (MBAL) alueelta. Moni luontotyyppi tai laji esiintyy sekä borealisella että alpiinisella luonnonmaantieteellisellä alueella ja näin ollen niistä on tehty kaksi erillistä suojelutasoarviota. Siten myös sitoumus 2 -työssä niistä voi olla kaksi sitoumustavoitetta.

Taulukossa 2 oleva esimerkki havainnollistaa, miten jalopuumetsien nykyinen kokonaisarvio suojelutasosta U1= voisi teoriassa muuttua paremmaksi. Kolmen osatekijän suojelutaso on arvioitu epäsuotuisaksi. Periaatteessa jalopuumetsien kokonaissuojelutasoa tai trendiä voitaisiin parantaa kohdistamalla toimenpiteitä luontotyyppien alaan ja/tai rakenteeseen & toimintoihin (vuonna 2019 arvioitu U1= voisi mahdollisesti parantua vuonna 2030 U1+:-ksi). Samalla myös tulevaisuuden näkymät -osatekijässä voisi tapahtua muutoksia. Direktiiviraportoinnissa kutakin osatekijää arvioidaan erikseen käyttäen EU-arviointiohjeita. Sitoumustyössä sen sijaan ei voida mennä näin yksityiskohtiin, mutta **joudutaan tekemään karkeita oletuksia toimenpiteiden vaikutuksista.**

- Jos rakenne & toiminnot -osatekijän suojelutaso muuttuisi U1=:sta U1+:-een vuoteen 2030 mennessä tehtyjen hoitotoimenpiteiden ansiosta (eli tämän osatekijän kehityssuunta voitaisiin arvioida paranevaksi³) ja samalla levinneisyysalueen suojelutaso pysyisi FV=:na ja pinta-ala U1=:na, silloin kokonaisarvio voisi olla U1+.
- Toisaalta, jos olisi mahdollista lisätä jalopuumetsiköiden esiintymisalaa, tämäkin osatekijä voisi auttaa kokonaisarvion kehityssuunnan paranemisessa (tällä hetkellä jalopuumetsien esiintymisalue on pienempi kuin ns. suotuisa viiteala, FRA).

³ tarkasti ottaen tässä tarkastellaan hyvässä tilassa olevan luontotyyppien alaa ja sen (lyhyen ajan) kehityssuuntaa

Jalopuumetsät 9020 BOR										
Levinneisyysalue (km ²)		Luontotyypin ala (km ²)		Rakenne & toiminnot (km ²)			Tulevaisuuden näkymät			KOKONAIS-ARVIO: suojelutaso ja sen kehityssuunta
Pinta-ala	FRR	Pinta-ala	FRA	Hyvä	Ei-hyvä	Tuntem.	Levinn.	Alue	Rak&toi	
68700	≈	8	>	2.40 - 7	1 - 5.60	N/A	hyvä	heikko	heikko	
		Natura-alueilla 2,6 - 4,3 km ²								
FV = Suotuisa, kehityssuunta vakaa		U1 = Epäsuotuisa- riittämätön, kehityssuunta vakaa		U1 = Epäsuotuisa-riittämätön, kehityssuunta vakaa			U1 Epäsuotuisa- riittämätön		U1 = EPÄSUOTUISA- RIITTÄMÄTÖN, kehityssuunta vakaa	

Taulukko 2. Yksinkertaistettu esimerkki luontotyypin 'jalopuumetsät' 9020 raportointituloksista 2019 boreaalaisella alueella. Huomaa, että tässä esimerkissä on mukana vain osa raportoiduista tiedoista. Koko raportti löytyy EEA:n webtool:in kautta <https://www.eionet.europa.eu/article17/>.

Lintudirektiivin mukainen lintupopulaatioiden tilan ja trendien arviointi

Lintudirektiivi kattaa kaikki Suomessa luonnonvaraisina esiintyvät lintulajit. Lintudirektiivin mukainen arviointi populaatioiden tilasta ja trendeistä tehdään koko maan osalta. Tässä arvioinnissa ei siis ole luontodirektiivin kaltaista luonnonmaantieteellistä jakoa. Pesimälinnuston ja talvehtivien lajien osalta raportoidaan sekä lyhyen- että pitkänajan trendit. Komission ohjeiden mukaan sitoumus 2 -työssä tarkastellaan etenkin pesimäaikaisten lintupopulaatioiden lyhytaikaisia trendejä (12 vuotta). Lintudirektiivin mukainen raportointi poikkeaa myös siltä osin luontodirektiivin mukaisesta suojelutasarvioinnista, että jäsenmaat eivät tee lajikohtaisia arviointeja lintupopulaatioiden tilasta, vaan komissio tekee tämän arvioinnin EU-tasolla.

Lintudirektiivin mukaiset raportit ja EU-tason arviot per lintulaji löytyvät EEA:n webtool:in kautta <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/>.